

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 128/05-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. októbra 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošikovej vo veci sťažnosti E. M., T., zastúpenej advokátom Mgr. R. T. PhD., so sídlom Advokátska kancelária, B., namietajúcej porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo E. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Žilina v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93 porušené boli.

2. Okresnému súdu Žilina p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93 konal bez zbytočných prietáhov.

3. E. M. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 80 000 Sk (slovom osemdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Žilina p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Žilina j e p o v i n n ý uhradiť E. M. trovy právneho zastúpenia 14 442 Sk (slovom štrnásťtisícštyristoštyridsaťdva slovenských korún) na účet advokáta Mgr. R. T., PhD., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. apríla 2005 doručená s'ťažnosť E. M., T. (ďalej len „s'ťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. R. T., PhD., so sídlom Advokátska kancelária, B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93.

Zo s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľka spolu s ďalšími žalobcami podala 14. mája 1993 okresnému súdu žalobu vo veci vyrovnania dedičských podielov potvrdením vlastníctva. Prvé pojednávanie vo veci, nariadené na 14. apríl 1994 bolo odročené na neurčito. Následne sa pojednávanie uskutočnilo 24. apríla 1995. Na tomto pojednávaní bol vyhlásený rozsudok, ktorým bola žaloba zamietnutá. S'ťažovateľka sa proti rozsudku odvolala priamo na pojednávaní. Po doručení písomného vyhotovenia rozsudku 19. decembra 1995 podali ostatní žalobcovia proti rozsudku odvolanie, ktoré doručili okresnému súdu 8. januára 1996. S'ťažovateľka sa k tomuto odvolaniu pripojila v podaní doručenom okresnému súdu 31. januára 1996.

Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) ako odvolací súd vrátil spis okresnému súdu 6. mája 1996 bez meritórneho rozhodnutia vzhľadom na to, že v rozsudku nebolo rozhodnuté o návrhu jedného z účastníkov konania. Okresný súd vydal 13. novembra 1996 vo veci opravné uznesenie a 27. decembra 1996 spis predložil krajskému súdu. Krajský súd 19. februára 1997 opätovne vrátil spis okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia pre vadnosť opravného uznesenia. Okresný súd 1. augusta 1997 opätovne predložil spis krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaniach. Krajský súd uznesením sp. zn. 15 Co 1452/97 z 30. decembra 1997 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Okresný súd nariadil ďalšie pojednávanie na 4. jún 1998, ktoré bolo pre neprítomnosť svedka odročené. Odročené bolo aj ďalšie pojednávanie 6. júla 1998 z dôvodu úmrtia jedného zo žalobcov. Na pojednávaní 10. decembra 1998 boli vypočutí svedkovia. Ďalšie pojednávanie 28. septembra 1999 bolo odročené z dôvodu ospravedlnenia právnej zástupkyne žalovanej. Aj ďalšie pojednávanie 6. apríla 2000 bolo odročené z dôvodu ospravedlnenia právneho zástupcu žalobcov. Dňa 28. apríla 2000 bol spis predložený krajskému súdu na rozhodnutie o námietke zaujatosti sudkyne. Dňa 20. júla 2000 bol spis vrátený okresnému súdu s tým, že konajúca sudkyňa Mgr. Z. H. je vylúčená z prejednávania predmetnej veci. Dňa 31. júla 2000 bol spis pridelený sudkyňi JUDr. D. C.. V ďalšom období podľa sťažovateľky nebol vo veci do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu vykonaný žiaden ďalší úkon.

V záujme urýchlenia konania sťažovateľka podaním z 15. apríla 1997 žiadala Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky o pomoc pri urýchlení riešenia sporu. Podanie sťažovateľky bolo kvalifikované ako sťažnosť na prietahy v konaní, na ktorú odpovedal listom sp. zn. Spr 3054/97 z 1. júla 1997 predseda okresného súdu. Predseda okresného súdu označil sťažnosť sťažovateľky za dôvodnú a oznámil jej, že prietah bol konajúcej sudkyňi vytknutý. Sťažovateľka podala opakovanú sťažnosť na prietahy v konaní 4. decembra 2000. Predseda okresného súdu v odpovedi na sťažnosť z 29. októbra 2001 sťažovateľku informoval, že sudkyňa, voči ktorej sťažnosť smerovala, bola z rozhodovania veci vylúčená a vec bola pridelená sudkyňi JUDr. C., ktorá bola vzhľadom na dobu podania žaloby upozornená na prednostné vybavenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, že vec nie je skutkovo ani právne zložitá, pričom ona ani ďalší účastníci konania priet'ahy nespôsobili, a na tomto základe vyslovuje názor, že nečinnosťou okresného súdu došlo k porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní vo veci jej sťažnosti prijal tento nález:

„1. Okresný súd v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93 porušil právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Okresnému súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93 prikazuje konať bez zbytočných priet'ahov.

3. Sťažovateľke priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 250.000,- Sk (slovom dvestopäťdesiat tisíc slovenských korún), ktorú je Okresný súd v Žiline povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T., PhD. so sídlom B. do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 128/05-12 z 23. mája 2005.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedu okresného súdu ústavný súd zároveň vyzval, aby sa vyjadril k sťažnosti.

Právny zástupca sťažovateľky a predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Právny zástupca sťažovateľky zároveň požiadal, aby mu bolo umožnené písomne sa vyjadriť k akémukoľvek podaniu okresného súdu v predmetnej veci, a upresnil petit v časti týkajúcej sa úhrady trov

konania. Podľa tohto upresnenia právny zástupca navrhuje, aby bola okresnému súdu uložená povinnosť uhradiť trovy konania vo výške 25 205,40 Sk do 15 dní od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Predseda okresného súdu vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 9. augusta 2005 uviedol, že „z prehľadu úkonov a obsahu spisu je zrejmý objektívny stav veci“. Zároveň predseda okresného súdu priložil k svojmu vyjadreniu stanovisko konajúcej sudkyne JUDr. D. C., v ktorom sa okrem iného uvádza:

„... S obsahom sťažnosti sa v žiadnom prípade nestotožňujem. Poukazujem na to, že v predmetnej veci bolo konané v zmysle možností existujúcich na tunajšom súde. Vo veci došlo k úmrtiu viacerých účastníkov na strane aktívnej legitimácie. Z toho dôvodu bolo potrebné zistiť okruh účastníkov na strane navrhovateľov ako právnych nástupcov po nebohých navrhovateľoch. Naopak, poukazujem na tú skutočnosť, že zo strany právnych zástupcov navrhovateľov nebola dostatočná spolupráca za účelom ustálenia okruhu aktívne legitimovaných účastníkov a taktiež tomu zodpovedajúca potrebná úprava žalobného petitu.

Predmetná vec bola pridelená zákonnej sudkyňi Mgr. Z. H. a mne bol spis pridelený z dôvodu jej vylúčenia z prejednávania a konania veci dňa 31. 7. 2000.

Nepopieram, že v uvedenej právnej veci došlo k prieťahom v konaní. Namietam však svoju subjektívnu zodpovednosť za daný stav v predmetnej veci. Skutočnosť, že som vo veci nekonala priebežne je spojená objektívnymi okolnosťami spočívajúcimi v neprimeranom množstve vecí v mojom senáte (ako aj v iných senátoch tunajšieho súdu), v dôsledku čoho som nemala možnosť a nemám možnosť prejednávať veci bez zbytočných prieťahov.

Na uvedenú situáciu som upozorňovala a upozorňujem štátnu správu súdu v zmysle ust. § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z. z. s tým, že v súčasnej dobe mám vo svojom senáte cca 396 neskončených vecí.

V konkrétnej veci sa jedná o skutkovo aj právne zložitý spor....“.

Právny zástupca sťažovateľky sa k tomuto stanovisku vyjadril takto:

«V náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 18. 2. 2004, sp. zn. III. ÚS 243/03 Ústavný súd Slovenskej republiky konštatoval, že „Podľa § 100 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) len čo sa konanie začalo, postupuje

v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá. Podľa § 107 ods. 1 OSP ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť alebo či môže v ňom pokračovať. Konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, len čo sa skončí konanie o dedičstve, pokiaľ povaha veci nepripúšťa, aby sa s týmito dedičmi nepokračovalo skôr (§ 107 ods. 3 OSP). Povinnosť okresného súdu (po tom, ako sa dozvedel o úmrtí žalovanej v druhom rade) skúmať, či je potrebné posudzované konanie prerušiť do skončenia príslušného konania o dedičstve alebo či povaha veci (vrátane zistenia okruhu dedičov v dedičskom konaní) pripúšťa, aby sa s dedičmi žalovanej v druhom rade v posudzovanom konaní pokračovalo, vyplývala priamo zo zákona a nebola podmienená procesným úkonom účastníkov konania. Ústavný súd na základe vyššie uvedených skutočností nepovažoval správanie sťažovateľky, resp. jej právneho zástupcu v posudzovanom konaní za okolnosť, ktorá by podstatným spôsobom prispela k predlžovaniu celkovej doby prerokovania predmetnej veci tak, aby ju bolo možné zohľadniť na ťarchu sťažovateľky pri posúdení existencie zbytočných prietáhov v uvedenom konaní.“ Iz týchto dôvodov neobstojí námietka uplatnená v Stanovisku o nedostatočnej spolupráci zo strany právnych zástupcov navrhovateľov.

Pokiaľ ide o ďalší aspekt námietok spočívajúcich v objektívnych okolnostiach, keď z dôvodu neprimeraného množstva vecí v senáte zákonnej sudkyne nie je možné prejednávať veci bez zbytočných prietáhov, k týmto uvádzam nasledovné. Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) zaväzuje zmluvné štáty organizovať svoje súdnictvo takým spôsobom, aby vyhovel požiadavkám čl. 6 ods. 1 Dohovoru, menovite pokiaľ ide o primeranosť lehoty konania. Pravda, prechodné zahľtenie súdov nezakladá zodpovednosť štátu, ak s náležitým urýchlením prijal opatrenia spôsobilé prekonať takúto výnimočnú situáciu. Medzi takéto opatrenia patrí napr. ustanovenie priority vecí nie podľa poradia nápadu, ale podľa stupňa ich naliehavosti a významu. Ale ak sa situácia predlžuje a stáva sa chronickou, opatrenia tohto druhu nestačia a štát je povinný prijať účinnejšie prostriedky nápravy, napr. zvýšenie počtu sudcov a pracovníkov kancelárie, legislatívne zmeny a od. (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „Súd“) vo veci *Zimmermann a Steiner proti Švajčiarsku* zo dňa 13. 7. 1983, § 29).

Situácia v Slovenskej republike sa stala, pokiaľ ide o neprimeranosť dĺžky súdnych konaní chronickou, čomu nasvedčuje aj nápad sťažností na prieťahy v konaní na Ústavný súd Slovenskej republiky (v roku 2003 to bolo 849 sťažností, v roku 2004 to bolo 968 sťažností; zdroj: Informačný bulletin). Uvedený záver vyplýva aj zo Stanoviska, v ktorom sa konštatuje, že v súčasnej dobe má zákonná sudkyňa vo svojom senáte cca 396 neskončených vecí. Napriek prijatým opatreniam zo strany štátu, predovšetkým v legislatíve, tieto sa nejavia dostatočne účinnými.

S prihliadnutím na rozhodovaciu prax Súdu a to aj v otázke výšky primeraného zadosťučinenia považujem i svoju požiadavku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 250.000,- Sk za plne dôvodnú (napr. rozsudky Súdu vo veciach P. proti Slovenskej republike zo dňa 17. 5. 2005, M. proti Slovenskej republike zo dňa 17. 5. 2005, H. proti Slovenskej republike zo dňa 17. 5. 2005). Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia plní i ďalšiu funkciu, nakoľko je účinným vyvažovacím právnym prostriedkom v boji proti nežiaducim neoprávneným zásahom do základných práv a slobôd zo strany orgánov verejnej moci a má i svoje nezanedbateľné prevenčné účinky.

I z vyššie uvedených dôvodov zotrvávam na svojej sťažnosti.

Ďalej v súlade s § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov žiadam o priznanie trov konania od Okresného súdu v Žiline aj za tento úkon právnej služby (okrem trov už uvedených v mojom vyjadrení zo dňa 28. 6. 2005), pričom celková suma trov konania predstavuje 28.360,10 Sk vrátane dane z pridanej hodnoty.

Vzhľadom na posledne uvedené upravujem pod 4. petitu ústavnej sťažnosti a žiadam, aby Ústavný súd Slovenskej republiky v bode 4. petitu ústavnej sťažnosti rozhodol takto:

4. Okresný súd v Žiline je povinný uhradiť trovy konania k rukám advokáta Mgr. R. T.,PhD., so sídlom B. vo výške 28.360,10 Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.»

Zo spisu sp. zn. 14 C 415/95 zistil ústavný súd nasledovné:

- 1. Dňa 14. mája 1993 bol okresnému súdu doručený návrh skupiny 12 navrhovateľov na začatie konania vo veci vyrovnania dedičských podielov proti odporkyni J. P. (ďalej len „odporkyňa“).*

2. *Dňa 19. júla 1993 okresný súd vyzval navrhovateľov na zaplatenie súdneho poplatku.*
3. *Dňa 11. augusta 1993 okresný súd vyzval odporkyňu, aby sa vyjadrila k návrhu na začatie konania (vyjadrenie bolo doručené 27. augusta 1993).*
4. *Okresný súd nariadil 29. marca 1993 pojednávanie na 14. marec 1993 (pojednávanie bolo odročené na neurčito pre neprítomnosť právnej zástupkyne odporkyne a tiež pre smrť jednej z navrhovateľiek).*
5. *Dňa 18. apríla 1994 okresný súd vyzval navrhovateľa v 1. rade, aby predložil dedičské rozhodnutie a úmrtný list zomrelej navrhovateľky.*
6. *Dňa 24. augusta 1994 okresný súd vyzval JUDr. Ch., aby predložil splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľov, ako aj potrebné dokumenty a upresnil okruh dedičov po nebohej navrhovateľke i petit návrhu (dokumentácia bola doručená okresnému súdu 7. decembra 1995).*
7. *Prípisom z 20. februára 1995 okresný súd vyzval dedičov po zomrelej navrhovateľke, aby sa vyjadrili, či vstupujú do konania.*
8. *Dňa 28. marca 1995 bol okresnému súdu doručený návrh odporkyne na vydanie predbežného opatrenia.*
9. *Okresný súd nariadil 7. apríla 1995 pojednávanie na 24. apríl 1995.*
10. *Na pojednávaní 24. apríla 1995 súd vypočul navrhovateľov i odporkyňu; vypočutie navrhovateľa v 12. rade, ktorý sa bez ospravedlnenia nezúčastnil pojednávania sa uskutočnil cestou dožiadaného súdu.*
11. *Spis po vybavení dožiadania bol okresnému súdu vrátený 22. júna 1995.*
12. *Dňa 2. októbra 1995 bolo nariadené pojednávanie na 24. október 1995, na ktorom bol vyhlásený rozsudok (návrh bol zamietnutý).*
13. *Dňa 8. januára 1996 bolo okresnému súdu doručené odvolanie navrhovateľov, ktoré okresný súd zaslal na vyjadrenie odporkyni.*
14. *Po kompletizácii vyjadrení doručil okresný súd spis na rozhodnutie o odvolaní Krajskému súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) 20. marca 1996.*
15. *Dňa 6. mája 1996 bol spis vrátený okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia s pokynom doplniť (opraviť) rozsudok o navrhovateľa v 7. rade a zistiť stav dedičského konania po jednej z pôvodných navrhovateľiek.*

16. *Prípísom z 8. mája 1996 si okresný súd vyžiadal predmetný spis a 13. novembra 1996 vydal opravné uznesenie o doplnení rozsudku.*
17. *Dňa 18. decembra 1996 bol spis opätovne predložený krajskému súdu.*
18. *Dňa 19. februára 1997 bol spis opätovne vrátený okresnému súdu bez meritórneho rozhodnutia s upozornením, že pokyn krajského súdu nebol vykonaný dôsledne a opravné uznesenie je vadné.*
19. *Na č. l. 117 spisu je úradný záznam, že spis bol zákonnej sudkyni predložený až 7. júla 1997, pretože dovtedy bol u vedenia súdu za účelom vybavovania odpovede na sťažnosť.*
20. *Dňa 10. októbra 1997 bol spis opätovne predložený krajskému súdu.*
21. *Uznesením krajského súdu z 30. októbra 1997 bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie (spis bol doručený okresnému súdu 15. januára 1998).*
22. *Dňa 13. februára 1998 okresný súd doručil uznesenie krajského súdu účastníkom konania.*
23. *Dňa 17. februára 1998 a 15. apríla 1998 vykonal okresný súd procesné úkony za účelom doplnenia dokazovania.*
24. *Pokynom z 13. mája 1998 bolo nariadené pojednávanie na 4. jún 1998.*
25. *Pojednávanie 4. júna 1998 bolo odročené na 6. júl 1998 z dôvodu neprítomnosti navrhovateľa v 1. rade, ktorý je hospitalizovaný a vzniesol medzičasom námietku zaujatosti proti konajúcej sudkyni.*
26. *Na pojednávaní 6. júla 1998 sa zistilo, že navrhovateľ v prvom rade medzičasom zomrel, a preto sa pojednávanie odročilo na neurčito za účelom predloženia úmrtného listu a zistenia okruhu dedičov.*
27. *Dňa 20. novembra 1998 bolo nariadené pojednávanie na 15. december 1998 (neskôr zmena termínu na 10. december 1998).*
28. *Na pojednávaní 10. decembra 1998 súd vypočul svedkov a pojednávanie odročil na neurčito za účelom pripojenia dedičského spisu po zomrelom navrhovateľovi v 1. rade.*
29. *Podľa úradného záznamu na č. l. 165 spisu z 13. januára 1999 bol spis uložený na „kal. 2 mesiace“.*

30. Dňa 9. augusta 1999 bolo nariadené pojednávanie na 28. september 1999 (toto bolo odročené z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne odporkyne - ospravedlnila sa).
31. Dňa 15. februára 2000 bolo nariadené pojednávanie na 6. apríl 2000.
32. Pojednávanie 6. apríla 2000 bolo odročené na neurčito za účelom konkretizácie otázok právneho zástupcu navrhovateľov na svedkyňu (ten svoju neprítomnosť na pojednávaní ospravedlnil, pričom navrhovatelia žiadali jeho prítomnosť).
33. Dňa 10. apríla 2000 bol spis predložený krajskému súdu za účelom rozhodnutia o námietke zaujatosti.
34. Uznesením krajského súdu z 31. mája 2000 bola sudkyňa Mgr. H. vylúčená z prejednávania a rozhodovania vecí.
35. Dňa 31. júla 2000 bol spis pridelený sudkyňi JUDr. C..
36. Dňa 29. novembra 2001 odpovedal predseda okresného súdu na sťažnosť sťažovateľky a informoval ju, že konajúcu sudkyňu upozornil na potrebu prednostného vybavenia vecí (podľa úradného záznamu bol spis po vybavení sťažnosti predložený sudkyňi 25. februára 2002).
37. Konajúca sudkyňa listom z 12. septembra 2002 upozornila predsedu okresného súdu na vysoký nápad vecí vo svojom senáte, ktorý neumožňuje vybavovať veci priebežne bez zbytočných prietahov.
38. Dňa 7. marca 2005 bol nariadený termín pojednávania na 18. apríl 2005.
39. Na pojednávaní 18. apríla 2005 sa zistilo, že medzičasom zomreli ďalší navrhovatelia. Pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom úpravy okruhu navrhovateľov.
40. Uznesením z 20. apríla 2005 okresný súd zastavil konanie v časti týkajúcej sa návrhu na vydanie predbežného opatrenia (odporkyňa ho vzala späť).
41. Dňa 9. mája 2005 bol okresnému súdu doručený návrh navrhovateľky v 11. rade na vydanie predbežného opatrenia (31. mája 2005 rovnaký návrh doručili okresnému súdu ďalší navrhovatelia).
42. Uznesením z 9. júna 2005 okresný súd vyzval navrhovateľov na doplnenie návrhu na vydanie predbežného opatrenia.

43. *Uzneseniami z 21. júla 2005 okresný súd vydal predbežné opatrenie, ktorým zakázal odporcom nakladať s predmetnými nehnuteľnosťami a pripustil do konania na strane odporcu ďalších dvoch účastníkov konania.*

44. *Dňa 3. augusta 2005 bolo okresnému súdu doručené odvolanie odporcov proti uzneseniu o nariadení predbežného opatrenia.*

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ (III. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza „až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu alebo k skončeniu veci iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý nastoľuje stav právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98,

II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľky.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd po preskúmaní spisu sp. zn. 14 C 415/93 zistil, že predmetom namietaného konania je návrh na vyrovnanie dedičských podielov skupiny (pôvodne) 12 navrhovateľov. Ústavný súd na jednej strane akceptoval tvrdenie sťažovateľky, že z právneho hľadiska ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, ale na druhej strane sa nestotožnil s jej názorom, že z faktického hľadiska nejde o zložitú vec. Vzhľadom na vysoký počet navrhovateľov, ako aj úmrtie viacerých z nich v doterajšom priebehu konania musel súd viackrát upravovať okruh účastníkov konania, prihliadať na priebeh dedičských konaní a nadviazať komunikáciu s dedičmi zomrelých navrhovateľov. Tieto úkony objektívne sťažovali činnosť okresného súdu a vyžiadali si určité nároky na časový priebeh namietaného konania. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že faktická zložitosť konania má podiel na doterajšej dĺžke namietaného konania, ale na druhej strane ňou nemožno ospravedlniť nečinnosť súdu v jednotlivých štádiách konania, resp. jeho neefektívnu činnosť, ktorá nesmerovala plynulo k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd posudzoval správanie sťažovateľky ako účastníčky namietaného konania. Ústavný súd na základe preskúmania spisu sp. zn. 14 C 415/93 a predloženej dokumentácie dospel k záveru, že sťažovateľka bola počas doterajšieho priebehu konania aktívna a poskytovala okresnému súdu potrebnú súčinnosť. V doterajšom priebehu konania popri viacerých neformálnych urgenciách podaných spolu s ostatnými navrhovateľmi podala dvakrát aj sťažnosť na prieťahy v súdnom konaní, z ktorých prvá bola výslovne „vybavená“ ako dôvodná (1997), pričom odpoveď predsedu okresného súdu na druhú sťažnosť obmedzujúcu sa na oznámenie, že upozorňuje konajúcu sudkyňu „na prednostné vybavenie“, nepovažoval ústavný súd za adekvátnu dovtedajšiemu priebehu konania, o to viac, že v ďalšom období k náprave nedošlo.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľke nemožno pripísať negatívny podiel na doterajšom priebehu konania.

3. V rámci posledného kritéria okresný súd posudzoval činnosť okresného súdu v doterajšom priebehu konania. Na základe preskúmania spisu sp. zn. 14 C 415/93 a vyjadrenia okresného súdu ústavný súd konštatoval, že v období od podania návrhu na začatie konania do 6. mája 1996, keď bol okresnému súdu vrátený spis z odvolacieho súdu na opravu rozsudku, bol priebeh konania plynulý a smeroval k právoplatnému rozhodnutiu veci v primeranom čase.

V ďalšom období sa okresný súd dopustil chybného postupu pri vyhotovovaní rozsudku, keď sa neriadil dôsledne pokynmi odvolacieho súdu, čo spôsobilo, že spis bol odoslaný krajskému súdu v stave spôsobilom na rozhodnutie o odvolaní až 10. októbra 1997, t. j. po uplynutí cca 17 mesiacov po vrátení rozsudku za účelom jeho opravy. Podľa názoru ústavného súdu v tomto období okresný súd spôsobil svojou nedôslednou činnosťou zbytočné priesťahy v konaní. Ústavný súd poukázal na skutočnosť, že k rovnakému názoru v podstate dospel aj predseda okresného súdu, ktorý v odpovedi na sťažnosť sťažovateľky na priesťahy v konaní z 1. júla 1997 konštatoval priesťahy v konaní od mája 1996.

V období od 10. októbra 1997 do 31. mája 2000 (keď dovtedy konajúca sudkyňa bola uznesením krajského súdu vylúčená z prejednávania veci) vykonal okresný súd viacero úkonov na doplnenie dokazovania. Jeho plynulejšej činnosti objektívne bránila skutočnosť, že bolo potrebné vykonať úkony na úpravu okruhu účastníkov konania vzhľadom na to, že zomrel jeden z účastníkov konania a v dôsledku neprítomnosti právneho zástupcu odporkyne a právneho zástupcu navrhovateľov bolo potrebné dvakrát odročiť pojednávanie. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v tomto období podľa neho nedošlo k závažnejším priesťahom v konaní, pričom pri celkovom hodnotení činnosti okresného súdu vzal do úvahy aj svoje zistenie, že v priebehu roku 1999 bola plynulosť jednotlivých úkonov súdu neprimeraná dovtedajšej dĺžke namietaného konania.

Z obsahu spisu sp. zn. 14 C 415/93 vyplýva, že v období od 31. mája 2000, keď bol spis pridelený sudkyňi JUDr. C., do 7. marca 2005, keď sudkyňa nariadila pojednávanie na

18. apríl 2005, bol okresný súd vo veci nečinný cca 57 mesiacov bez toho, aby mal k tomu ospravedlniteľný a právne akceptovateľný dôvod. Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že v tomto období došlo postupom okresného súdu k zbytočným priet'ahom v konaní, a teda k porušeniu základného práva s'ťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež k porušeniu jej práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Vo vzťahu k námietke konajúcej sudkyne o nemožnosti plynulo vybavovať vec vzhľadom na vysoký nápad vecí v jej senáte ústavný súd poukázal na svoju stabilizovanú judikatúru vychádzajúcu aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní. Nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len tom prípade, ak by sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia (napr. I. ÚS 39/00, I. ÚS 81/02, I. ÚS 73/03, II. ÚS 66/03). Ústavný súd k tomu dodáva, že upozornenie sudkyne na prednostné vybavenie veci predsedom súdu za takéto opatrenie nemožno považovať, o to viac, že napriek tomuto upozorneniu k náprave nedošlo a súd bol vo veci od jeho vykonania (29. novembra 2001) takmer tri a pol roka nečinný. Zo spisu aj z vyjadrenia predsedu okresného súdu možno usudzovať, že toto upozornenie bolo len formálne a predseda okresného súdu ďalší priebeh konania až do podania s'ťažnosti s'ťažovateľky ústavnému súdu už nesledoval.

V období po 7. marci 2005 hodnotil ústavný súd činnosť okresného súdu ako plynulú.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o s'ťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo

veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 415/93 v ďalšom období konal bez zbytočných priet'ahov.

V nadväznosti na rozhodnutie ústavného súdu o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 14 C 415/93 konal bez zbytočných priet'ahov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné rozhodnúť aj o žiadosti sťažovateľky priznať jej primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka žiadala, aby jej bolo priznané finančné zadosťučinenie 250 000 Sk, s odôvodnením, že sa nečinnosťou okresného súdu dostala do stavu dlhodobej právnej neistoty, ktorú pociťuje ako výraznú psychickú ujmu, trpí pocitom bezmocnosti a menejcennosti, pričom stratila akúkoľvek dôveru v možnosť poskytnutia spravodlivosti.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným priet'ahom, faktickú zložitosť veci a pôsobenie sťažovateľky ako účastníčky konania dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia 80 000 Sk (slovom osemdesiat tisíc slovenských korún) sťažovateľke primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním v konaní pred ústavným súdom advokátom Mgr. R. T., PhD, ktorý ich vyčíslil najprv sumou 25 205 Sk (slovom dvadsaťpäťtisícdvostonásť slovenských korún) spolu za tri úkony právnej pomoci (z toho dva vykonané v roku 2004 a jeden v roku 2005), náhradu hotových výdavkov za cestovné výdavky z Bratislavy do Žiliny a späť (spolu 425 km) za účelom nahliadnutia do spisu a prípravy zastupovania, miestny poplatok za parkovanie v Žiline, náhradu za stratu času (za 10 polhodín), a to všetko zvýšené o 19 % dane z pridanej hodnoty podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb, ktoré neskôr vo svojom vyjadrení z 19. septembra 2005 upravil na 28 360,10 Sk vrátane dane z pridanej hodnoty započítajúc si úhradu aj za tento úkon právnej služby.

Ústavný súd priznal sťažovateľke úhradu trov právneho zastúpenia za tri úkony právnej služby (dva urobené v r. 2004 a jeden urobený v r. 2005) v celkovej sume 14 442 Sk (slovom štrnásťtisícštyristoštyridsaťdva slovenských korún), ktoré uznal za účelne vynaložené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2005